

Molnár Tamás centenáriuma*^{*}

Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani és szívből gratulálni mindazoknak, akik megszervezték az emlékkonferenciát Molnár Tamás születésének századik évfordulója alkalmából. Ez nagyszerű és teljesen indokolt kezdeményezés volt!

Molnár Tamással először Párizsban találkoztam, 1967. június 10-én, azaz több mint fél évszázaddal ezelőtt. Akkor huszonhárom éves, fiatal újságíró voltam, és ő már befutott szerző, mégis rövid idő alatt szoros barátság szövődött köztünk. Egészen 2010 júliusában bekövetkezett haláláig ez a kötelék mindennek ellenállt. Hosszú évtizedeken keresztül soha nem tévesztettük szem elől egymást.

Molnár nagyon szerette Franciaországot, rendszeresen jött Párizsba, és én is többször meglátogattam őt az Egyesült Államokban. Először 1973 februárjában, New Yorkban, ahol első feleségével élt. Különösen emlékezetes számomra az 1980 márciusában, a New Jersey-beli Ridgewoodban tett látogatásom, ahol az igen bájos második feleségével, Ildikóval kötött házassága után telepedett le.

A naplóm tanúsága szerint alkalmunk nyílt találkozni Rómában, Antwerpenben, Münchenben, Chicagóban, Torinóban, Nizzában, illetve még sok más helyen, ahová – többnyire előadóként – meghívtak minket. Nagy örömmre 1986-ban közösen írtunk egy vitakönyvet *A szentség napfogyatkozása* címmel. Igazi szellemi élmény volt ez a munka, és a téma kapcsán kiváló alkalom eltérő filozófiai és vallási véleményeink szembesítésére. Sajnos, a művet eddig csak olasz nyelvre fordították le.

Molnár Tamás különösen megnyerő egyéniség volt függetlensége és gondolkodásának szabadsága miatt. Ha valakit szabad szelleműnek nevezhetünk, akkor ő pontosan az volt. Határozott meggyőződése ellenére nyitott volt bármilyen párbeszédre és kötetlen beszélgetésre, könnyen ráhangolódott minden váratlan, új ötletre. Néha előfordult, hogy nem értettünk egyet, mert én eléggé eltávolodtam a rá jellemző ellenforradalmi gondolkodástól. Molnár képes volt ilyenkor is hatásosan megvédeni nézőpontját, méghozzá olyan humorérzéssel, amely mindig kellemesen meglepett. Ezt bizonyítják a hosszú évtizedek során küldött levelei is.

Ugyanakkor az is meglepő volt, hogy szinte állandóan körülöngte egyfajta szomorúság, ami fizikailag is láthatóan mély nyomokat hagyott az arcán. Molnár Tamás szomorúan élt egy olyan korszakban, amelyben az uralkodó ideológia szerinte – és joggal gondolta így – alapvetően uniformizáló és személyiségromboló volt. Azonkívül száműzöttnek is érezte magát. Nem kedvelte az Egyesült Államokat, ahová a sorsa vezérelte, hogy ott megállapodjon.

Az amerikai mentalitás az ő szemében elképesztő mértékű konformizmuson alapult, amely szerint az ember lényegét „gazdasági” mivolta (homo oeconomicus), a haladásba vetett naiv hite és a technika iránti optimizmusa határozza meg. „Az amerikaiak – ismételte nekem – még mindig hiszik, hogy a dolgaik jól fognak végződni, képtelenek felfogni, hogy a történelem tragikus, nem értik a politika lényegi természetét.”

Molnár egyébként alapvető fontosságú könyvet szentelt Amerikának (és a világ amerikanizálásának), amely 1991-ben jelent meg francia nyelven, *Amerikanológia* címmel.

Tudni kell róla, hogy egy letűnt kultúra örökösének vallotta magát, és az általános dekadencia korszakával szembesült. Egyik utolsó, *Én, Symmachus* című, francia nyelvű művében – amely, ha jól tudom, 2000-ben megjelent magyar nyelven is – párhuzamot vont a jelen világ helyzete és a Római Birodalom vége, illetve Symmachus és saját maga között. A paradoxon az, hogy a katolikus Molnár ebben a könyvben megvédte a IV. századi nagy, római arisztokrata, Quintus Aurelius Symmachus emléket, aki főleg arról a küzdelméről ismeretes, amely során foggal-körömmel védte a hagyományos római vallást a föléje hatalmasodó kereszténységgel szemben!

Az 1990-es évek végén visszatérhetett hazájába tanítani, ami tudom, mekkora örömet és meglepedést okozott Tamásnak. A görög mitológia Antaeus óriásához hasonlóan valósággal új erőre kapott a szülőföldjével való érintkezéstől.

Molnár emléke sosem hagy el, és büszke vagyok arra, hogy a barátja lehettem.

* Ez és a következő írás a Kucsera Tamás Gergely szervezésében, 2021. június 25-én, a Pesti Vigadóban tartott *Molnár Tamás 100* című em-

lékülésen elhangzott videóüzenet leiratának magyar nyelvű, szerkesztett változata. A szövegeket S. KIRÁLY Béla fordította.